

90. Wat zijn de drie takken van de (grond)wetgevende macht?

1° de Kamer

2° de Senaat

3° De Koning

EXTREEM BELANGRIJK _ STUDENTEN VERGETEN VAAK DE KONING !

91. Beschrijf de drie fasen van grondwetsherziening overeenkomstig artikel 195 van de Grondwet

Typische punten

1° de herziening wordt gespreid over twee zittingsperiodes van de kamers

idee van de continuïteit van de Grondwet

één parlement volstaat niet om ze te wijzigen

2° onrechtstreeks worden ook de kiezers betrokken

Doel is een democratisch draagvlak te garanderen

92. Beschrijf de eerste fase: de preconstituante

= het gewone zittende parlement (kamer en senaat) + de Koning niet te vergeten

Er wordt een verklaring tot herziening van de Grondwet aangenomen:

de preconstituante verklaart dat er aanleiding is de grondwet te wijzigen
ze geeft meteen aan op welke punten er zou moeten gewijzigd worden

Initiatief komt toe aan elk van de drie takken:

elk lid van de Kamer en Senaat, en natuurlijk de Koning
parlementsleden dienen een voorstel in
de Koning (regering) dient een ontwerp in
in de praktijk: meestal ontwerp van de federale Regering

Meestal wordt het voorwerp aangenomen, eventueel na amendering, waarna de drie takken een identieke verklaring afleggen:

de verklaring tot herziening
geen advies van de Raad van State vereist

93. Wat bevat de verklaring tot herziening van de Grondwet?

Er zijn drie verklaringen:

deze van de Kamer

deze van de Senaat

deze van de koning

Is geen wet!

Wordt dus niet bekrachtigd en afgekondigd door de Koning

Bevat de artikelen van de Grondwet die voor herziening vatbaar worden verklaard

Let wel:

de drie verklaringen hoeven niet identiek te zijn, maar enkel de artikelen die in de drie verklaringen samen voorkomen zijn voor herziening vatbaar

(in 2019 waren de verklaringen niet identiek)

(betekent dat elk van de drie takken in feite een vetorecht heeft)

94. Beschrijf de tweede fase: ontbinding van de wetgevende kamers en nieuwe verkiezingen

- 1° Bekendmaking van de verklaringen van de preconstituante in het Belgisch Staatsblad
 - die hoger: is geen wet,
 - wordt dus niet bekrachtigd en afgekondigd
 - wordt wel gepubliceerd
- 2° hierdoor zijn de wetgevende Kamers van rechtswege ontbonden
- 3° er moet een nieuwe verkiezingen plaatsvinden binnen de 40 dagen
- 4° binnen de drie maanden moeten de nieuw verkozen Wetgevende Kamers worden bijeengeroepen

95. Wat is de reden om automatisch nieuwe verkiezingen uit te schrijven?

1° de kiezer moet zijn zeg hebben in de grondwetsherziening

in de praktijk vormt de Grondwet meestal niet de inzet van verkiezingen

*It's the economy, stupid*¹⁵

2° vermijden dat de parlementsleden lichtzinnig besluiten tot de grondwetsherziening:

het betekent het einde van hun eigen postje

¹⁵ Citaat van James Carville, hoofd strategie van de campagne van Bill Clinton in 1992.

96. Beschrijf de derde fase: de eigenlijke herziening van de Grondwet

De nieuw verkozen Kamers en de Koning vormen samen de constituanten

ze kunnen de Grondwetsbepalingen herzien die op identieke wijze werden aangewezen in de drie verklaringen

Dit kan mits een dubbele tweederdemeerderheid in elk van beide kamers:

twee derden van de leden moet aanwezig zijn

degene die zich onthouden zijn wel aanwezig

twee derden van de uitgebrachte stemmen moet voor zijn

geen verwijzing naar de taalgroepen

onthoudingen worden niet meegeteld voor de berekening van twee derden

Hierna wordt de herziening door de Koning bekrachtigd en afgekondigd

De wordt bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad en treedt in principe de dag van publicatie in werking

97. Heeft de constituantte enige verplichting om alle artikelen te herzien en zo ja, in welke zin?

1° de constituantte heeft geen enkele verplichting om de betrokken artikels ook effectief te herzien

kunnen gewoon laten wat er is

2° de constituantte heeft geen enkele verplichting om bij de herziening de bedoelingen van de preconstituantte te volgen

zij herziert zoals ze zelf beslist

Het is immers gewoon een nieuw parlement en nieuw verkozen!

Daarom wordt de kiezer geraadpleegd

3° de constituantte is enkel beperkt wat de materie betreft die door de preconstituantte werd aangegeven

invoegen van nieuwe artikelen kan enkel als de preconstituantte dit heeft voorzien

en met eerbiediging van de materie waarvoor ze werden voorzien

Idem voor invoegen van nieuwe paragrafen in bestaande artikelen

98. Zijn er termijnbeperkingen voor herziening van de Grondwet?

In feite niet:

herziening kan gedurende de termijn waarvoor de constituanten is verkozen
in principe gedurende de volle vijf jaar

maar : in bepaalde omstandigheden kan de grondwet niet worden gewijzigd

1° probleem van de ontslagnemende regering

2° art. 196 Gw

99. Kan een ontslagnemende regering een ontwerp tot verklaring tot herziening van de Grondwet indienen?

Probleem:

de regering is ontslagnemend en dus enkel belast met lopende zaken

Discussie:

1974 verdedigt een college van rechtsgeleerden de stelling

de regering in lopende zaken kan geen verklaring opstellen

kan wel een verklaring bevestigen die al werd opgesteld aan het einde van de vorige legislatuur

2019 neemt de federale regering in lopende zaken deze stelling over

Kritiek van de prof: veel van haar collega's verdedigen deze stelling niet meer

100. Wat is de inhoud van artikel 196 van de Grondwet?

De grondwet kan niet worden gewijzigd

in oorlogstijd

of wanneer de kamers verhinderd zijn bijeen te komen op het federale grondgebied

zie ook artikel 197: geen wijziging tijdens een regentschap

(regent zou het in zijn hoofd kunnen halen zelf koning te worden)

101. Wat is een impliciete grondwetsherziening?

= Een omzeiling van de beperkingen qua voorwerp:

een niet door de preconstituante aangewezen artikel wordt inhoudelijk en formeel gewijzigd,

of een artikel wordt ingevoegd op een manier dat het ook inwerkt op een ander artikel dat niet voor herziening wordt verklaard of niet al wordt herzien

Voorbeelden:

Art. 42 Gw

bevat de bepaling dat de leden van het parlement de Natie vertegenwoordigen, dus niet hun eigen kiezers uit hun eigen kieskring (verbod van imperatiefmandaat)

door de indeling in taalgroepen volgens artikel 43 werd dit in 1970 gewijzigd: voortaan vertegenwoordigen ze dus een taalgroep en niet de volledige Natie

Art. 30 Gw

Het gebruik der talen is vrij en kan enkel worden geregeld in bestuurszaken etc.

doordat de gemeenschappen bevoegd worden verklaard voor de talen in het onderwijs en in sociale zaken, wordt impliciet artikel 30 gewijzigd

Deze impliciete grondwetswijziging kan niet worden gesanctioneerd door het Grondwettelijk Hof!

102. Bespreek de uitdrukkelijke uitsluiting van bepaalde aangelegenheden door de grondwetgever

De grondwetgever heeft bepaalde aangelegenheden uitdrukkelijk uitgesloten van de mogelijkheid tot herziening:

Art. 17 verbod op algemene verbeurdverklaring

Art. 18 verbod op herinvoering van de burgerlijke dood

Art. 25 verbod op censuur

Art. 14 bis afschaffing van de doodstraf in 2005

Dit is relatief:

Alle bepalingen van de Grondwet, zelfs deze betreffende de herziening van de Grondwet, kunnen worden herzien.

Vb. art. 60 bevatte de eeuwigdurende uitsluiting van de vrouwen van het koningschap werd gewijzigd in 1991¹⁶

Zie ook de “Ewigheidsklausel” in Duitsland en Frankrijk

Duitsland: verbod op een regime dat de menselijke waardigheid zou aantasten

Frankrijk: de republikeinse staatsvorm kan nooit worden herzien

Deze bepalingen zijn van kracht zolang deze grondwet zelf van kracht is.

¹⁶ Volgens Laurent van België gewoon om hem te kl...